كىتابلار گۈلىستانى

ئىلىم بۈيۈك نېمەتتۇر

(كىتابى ئابدۇللاھ)

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۈن ـ سىن نەشرىياتى

كلاسسىكلار گۈلىستانى

ئائىلە بۈيۈك نېمەتتۇر

(كىتابى ئابدۇللاھ)

پىلانلىغۇچى: مۇرات ئېلى

باش تۈزگۈچى: ئادىل مۇھەممەت

تۈزگۈچى: ئامىنە كىچىك

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۈن ـ سىن نەشرىياتى

图书在版编目（CIP）数据

家庭是最大的财富：维吾尔文／阿迪力·穆罕默德主编.—乌鲁木齐：新疆美术摄影出版社：新疆电子音像出版社，2009.3
（经典之花系列丛书）
ISBN 978-7-80744-790-0

I. 家… II. 阿… III. 维吾尔族－谚语－汇编－中国－维吾尔语（中国少数民族语言） IV. I277.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2009）第 024486 号

从书名	经典之花系列丛书
本册书名	家庭是最大的财富
策划	穆拉提·伊力
主编	阿迪力·穆罕默德
编著	阿米娜·克奇克
责任编辑	艾尼瓦·库迪力克
特约编辑	哈斯亚提·依不拉音
责任校对	克尤木·吐尔逊
出版	新疆美术摄影出版社 新疆电子音像出版社
地址	乌鲁木齐市西虹西路 36 号
邮编	830000
发行	新疆维吾尔自治区新华书店
印刷	新疆新华印刷厂
开本	880×1230 毫米　1/32
印张	3.125
版次	2009 年 3 月第 1 版
印次	2009 年 3 月第 1 次印刷
书号	ISBN 978-7-80744-790-0
定价	9.90 元

（书中如有缺页，错页及倒装请与工厂联系）

مەجمۇئە ئىسمى: كلاسسكلار گۈلىستانى
كىتاب ئىسمى: ئائىلە بۈيۈك نېمەتتۇر
پىلانلىغۇچى: مۇرات ئېلى
باش تۈزگۈچى: ئادىل مۇھەممەت
تۈزگۈچى: ئامىنە كىچىك
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەنۋەر قۇتلۇق
تەكلىپلىك مۇھەررىرى: خاسىيەت ئىبراھىم
مەسئۇل كوررېكتورى: قەييۇم تۇرسۇن

نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۈن - سىن نەشرىياتى

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى شىخۇڭ غەربىي يولى 36 - نومۇر
پوچتا نومۇرى: 830000
تارقاتقۇچى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
باسقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى
فورماتى: 880×1230 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 3.125
نەشرى: 2009 - يىل 3 - ئاي 1 - نەشرى
باسمىسى: 2009 - يىل 3 - ئاي 1 - بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-80744-790-0
باھاسى: 9.90 يۈەن

(باسما ۋە بەت تۈپلەشتە خاتالىق كۆرۈلسە زاۋۇت بىلەن ئالاقىلىشىڭ)

تۈزگۈچىدىن

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەن، تارىختا ئۆتكەن مەشھۇر كلاسسىكلارنىڭ ئەخلاق - پەزىلەت، تەلىم - تەربىيىنى ئاساسىي مەقسەت قىلىپ يازغان ئەسەرلىرى زامانىنىڭ ئۆتۈشى، كىشىلەر ئاڭ سەۋىيىسىنىڭ ئۆسۈشى بىلەن يەنىمۇ ئۆز قىممىتىنى نامايان قىلىپ كەلمەكتە. ئۇلاردا ئالغا سۈرۈلگەن ئىلغار ئىدىيىلەر، ئەخلاقىي دەۋەتلەر قەدىمكى دەۋردىلا ئەمەس، بەلكى بۈگۈنكى دەۋردىمۇ ئۆز رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، جەمئىيەتنىڭ ئىجتىمائىي ئەخلاق قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە بەلگىلىك رول ئوينىماقتا. بىز دەۋر قەدىمىگە ماسلىشىش، تارىختا ئۆتكەن مۇتەپەككۇرلارنىڭ ھاياتىي پائالىيىتى ۋە ئىجادىي ئەمگەكلىرى ئارقىلىق ئەۋلادلارنىڭ مەنىۋى جەھەتتىن يۈكسىلىشىگە ئىلھام بېرىش مەقسىتىدە، كلاسسىكلار قەلىمىگە مەنسۇپ بولغان ئەسەرلەر ئىچىدىن دىداكتىك مەزمۇن ئاساسىي ئورۇندا تۇرىدىغانلىرىنى تاللاپ «كلاسسىكلار گۈلىستانى» ناملىق بۇ مەجمۇئەنى تۈزدۇق. دىققىتىڭىزگە سۇنۇلۇۋاتقان «ئائىلە بۈيۈك نېمەتتۇر» دېگەن كىتابتا ئەبدۇللاھ پوسكامى (1876-؟) نىڭ ھاياتى ۋە «كىتابى ئەبدۇللاھ» ناملىق ئەسىرىدىكى تەربىيەتلىك مەزمۇنلار، شۇنداقلا ئائىلە ھەققىدىكى ئىلغار كۆز قاراشلار قىسقىچە بايان قىلىندى.

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

ئابدۇللاھ پوسكامى ۋە ئۇنىڭ «كىتابى ئابدۇللاھ» ناملىق ئەسىرىدىكى ئائىلىگە دائىر بايانلارنىڭ ئىجتىمائىي قىممىتى[1]

ئابدۇللاھ خەتىب ئاخۇنۇم بىننى مۇھەممەد سادىق ئاخۇنۇم بىننى مۇھەممەدئەمىن ئەلەم ئاخۇنۇم قەشقەرنىڭ پوسكام ناھىيىسى ئۆجمىئېرىق كەنتىدە ھىجرىيە 1294 - يىلى (مىلادىيە 1879 - يىلى) دىنىي مەكتەپلەردە ئوقۇپ تەلىم ئالغان. كېيىن چوڭ دادىسى مۇھەممەدئەمىن ئەلەم ئاخۇنۇم ھوزۇرىدا بىلىم ئاشۇرۇپ، ئىستېدات ھاسىل قىلغان. ئەبەيدۇللاھ خەتىب ئاخۇنۇم پوسكامى ئۆز دەۋرىنىڭ ئىجتىمائىي ھاياتىغا چوڭقۇر چۆكۈپ، رېئال ماتېرىياللارنى توپلاپ، ئۇيغۇر جەمئىيەتشۇناسلىقى ساھەسىگە مۇھىم تۆھپە قوشقان بۇ كىتابىنى يېزىپ

[1] گۈلنار ئېزىز: «‹كىتابى ئابدۇللاھ› دىكى ئائىلىگە دائىر بايانلارنىڭ ئىجتىمائىي قىممىتى ھەققىدە»، «شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئىلمىي ژۇرنىلى»، 2004 - يىل 2 - سان.

چىققان ۋە ئۇنىڭغا «كىتابى ئابدۇللاھ» دەپ نام قويغان. كىتابتىكى بايانلارغا ئاساسلانغاندا «كىتابى ئابدۇللاھ» نىڭ 19 ـ ئەسىرنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا يېزىلغانلىقىنى پەرەز قىلىشقا بولىدۇ. كىتاب نەزمىي شەكىلدە يېزىلغان بولۇپ، كىتابتا تەبىئەت، جەمئىيەت، كىشىلىك مۇناسىۋەتنىڭ ھەرقايسى ساھەلىرى ھەققىدە ئوبيېكتىپ، ئىلمىي بايانلارنىڭ ئوتتۇرىغا قويۇلغانلىقىغا قارىغاندا، ئابدۇللاھ يۇقىرى مەكتەپ تەربىيىسى كۆرگەن، ئەدەبىيات، جۈملىدىن شېئىرىيەتكە ئالاھىدە قىزىققان ھەم خېلى يۇقىرى بەدىئىي ماھارەت ئىگىلىگەن ئادەم ئىكەنلىكى بىلىنىدۇ. «كىتابى ئابدۇللاھ» جەمئىي 19 باب بولۇپ، «ئاۋۋالقى بابى»نىڭ ئىككىنچى بېيىتى «ئاتا ـ ئانا ۋە قاياشلارنىڭ بايانىدا» دېگەن ماۋزۇ ئاساسىدا جەمئىيەتنىڭ ئەڭ كىچىك ھۈجەيرىسى ھەم ئەڭ مۇھىم قۇرۇلمىسىنى تەشكىل قىلغۇچى ئائىلە ئەزالىرىدىن ئاتا ـ ئانا، بۇبا (بوۋا)، موما، ئاكا، ئۇكا، ئايچا (ئاچا)، سىڭىل، قارىنداش (قېرىنداش)، فەرزەند (پەرزەنت)، نەبىرە (نەۋرە)، ئوغۇل، قىز، كۈيەۋ، خوتۇن، قېيناتا، قېينانا، كۈيئوغۇل، كېلىن قاتارلىقلار ھەققىدە ئايرىم ـ ئايرىم توختىلىدۇ. ئۇلارنىڭ ئائىلە، جۈملىدىن جەمئىيەتتە تۇتقان ئورنى، مۇناسىۋەتلىرى، رولى توغرىسىدا ئۆز كۆزقاراشلىرىنى

ئۇتتۇرىغا قويغان. شائىر بۇ باپتا ئائىلىنىڭ تۈۋرۈكى، ئۆينىڭ ئالتۇن قوزۇقى «ئاتا» نى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇپ مۇنداق تەسۋىرلەيدۇ:

ئەي يارانلار، لۇتفى ھەقدىن يەر - جاھان قىلغان ئاتا،
ۋاي بالام دەپ يەرگە ھاۋلى، ئۆي - مەكان قىلغان ئاتا.

شائىر بۇ تەسۋىردىن كېيىن ئائىلىدە بالىنىڭ تۇغۇلغانلىقى، ئۇنىڭغا ئات قويۇش ئۈچۈن ئالاھىدە مېھمان چاقىرىدىغانلىقى، پەرزەنتىنىڭ كىيىم - كېچەك، يېمەك - ئىچمەكلىرىنى تەييارلاش ئۈچۈن مۇشەققەت چېكىدىغانلىقى، ئەقىل زاكاۋىتىنى يېتىلدۈرۈشكە ھەرىكەت قىلىدىغانلىقى، ئۆيلۈك - ئوچاقلىق قىلىپ، يەنە يىل بويى تەربىيە قىلىپ تۇرىدىغانلىقى، نەۋرە - چەۋرىلىرىنىڭمۇ ھال - ئەھۋالىدىن خەۋەر ئېلىپ تۇرىدىغانلىقى قاتارلىق ئەھۋاللارنى بىرمۇبىر بايان قىلىپ ئۆتۈپ:

سەن قاچان بىلگەيسەن، ئابدۇللاھ، ئاتاڭنىڭ قەدرىنى،
ئايتماغىل بىزنى باقىپ شۇنداق يەمان قىلغان ئاتا.

دېگەن مىسرالار بىلەن ئۇلۇغ ئاتا ھەققىدىكى قەسىدىسىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ. شائىر ئىككىنچى ئابزاسنى «ئانا» ھەققىدىكى بايانلىرىغا بېغىشلىغان. بۇ قەسىدە مۇنداق باشلانغان:

تەڭرىغە بەندە تۇغۇپ دائىم چېكىپ زەخمەت ئانا،
رەنجى زەخمەت بىرلە تۇغقانىغە كۆپ رەھمەت ئانا.

ئانىنىڭ بۇ دۇنيادىكى ئەڭ ئۇلۇغ تۆھپىسىدىن بىرى — پەرزەنت قالدۇرۇش، ئۇ ئىنتايىن جاپالىق بىر ئىش بولسىمۇ، لېكىن ئانىغا نىسبەتەن بالا بەختىنىڭ بېشارىتى. شائىر بۇ خىل جەرياننى مۇنداق تەسۋىرلەيدۇ:

كۆتەرىپ ئون ئاي قوساقتا تۇغسە يەرگە بىر كۈنى،
قىلغۇسى مۇنداغ جەفادا جانىدىن ۋەھشەت ئانا.
ئانى يۇپ پاكىزە ئەيلەپ كۆرفەدە يۆگەپ باقىپ،
ئىچىرۇر ئاغزىغا دەرھال سۈت بىلەن شەربەت ئانا.
قايسى تاتلىق نەرسىنى يەپ تافقۇسى لەززەت ئانا،
تۇغۇلۇپ فۇتى توكار، قولى چولاق، ئاغزى گاچا،
تافسە سالغاي بۇ كوماكىنىڭ ئاغزىغە نېمەت ئانا.
ئۆيدە يوتقان كۆرفە بەلكى جايناماز، ئەسكى كىگىز،

ھەم چاققان، كۆڭلەكنى قاتلاپ فوق بىلەن مېھنەت ئانا.
بەئىزى ئاشخەز، بەئزى نانباي، بەئزى سەيفوڭلۇق قىلىپ،
قاچانى يۇپ، فوق ئېرىغلاپ، سوفۇرۇپ ئەخلەت ئانا.
ھاجىلار ئىككى ھەرەمدە تەڭرىنى تافتى دېسەم،
ھەقنى تاپماقلىق رىزايى ئۆيدەكى دەئۋەت ئانا.
خاتۇن ئال دەيدۇر ھەمە راستۇر ئاڭا ئال تۇشكەنى،
ئوغلىنى ئالداپ بۇ دۇنيادىن قىلۇر رىھلەت ئانا.
يىغلىغان بىرلە تىرىلمەي كەتكۇسى يەر قەئرىگە،
تاپماغاي بىر كۇن ئەجەلنىڭ دوستىدىن مۆھلەت ئانا.
بالانى دەپ روزگارىنىڭ راھەتىدىن ئايرىلىپ،
مۇز بۆشۇك بىرلە كۆرەلمەي لەززەتى شەھۋەت ئانا.
بىلسەڭ ئابدۇللاھ، سېنى ھەم شۇنچە باققاندۇر ئانا،
ئايتماغىل شولى خىزمەتنىڭ ئورنىغا لەئنەت ئانا.

ئانا ئۇلۇغ، ئانا ئەڭ جاپاكەش، ئەڭ ئىشچان، بارلىق مۇشكۇلاتلارنى، ئېغىرچىلىقلارنى زىممىسىگە ئالغۇچى ۋە ئۇنى يەڭگۈچى. ئانىنىڭ ئۇلۇغ مېھنىتى بالا تۇغۇش، ئانىنىڭ سېھىرلىك چىرىغىنى يورۇتۇش، ئۆيگە زىننەت بېغىشلاش. ئانىنىڭ بۇيۇك ئەمگىكىنى كۆرمەسلىك، ئۇنى چىن كۆڭلىدىن توغرا باھالىيالماسلىق ئادىمىلىك ۋىجدانىغا، ئەخلاقىي پەزىلەتكە، قەلب گۈزەللىكىگە

مۇناسىۋەتلىك چوڭ ئىدى. مەدەنىي ئىنساننىڭ خاراكتېرىنى ئۆلچەيدىغان سىناق تېشى. شائىر ئابدۇللاھ ئۇيغۇر خەلقى ئارىسىدا ئەۋلادمۇئەۋلاد ساقلىنىپ كېلىنگەن ئانىلارنى ئۇلۇغلاش، ئۇلارغا ھۆرمەت - ئېھتىرام بىلدۈرۈشتەك ئېسىل ئەخلاق - پەزىلەتنى يارقىن، تەسىرلىك، جازىبىدار تەسۋىرىي بايانلار بىلەن سۈرەتلەپ، كىشى قەلبىنى چەكسىز ھاياجانغا سالىدۇ. سۆيۈنۈش ئىلكىدە ئىپتىخارلاندۇرىدۇ.

شائىر ئابدۇللاھ ئاتا بىلەن ئانىدىن ئىبارەت بۇ بىر جۈپ كۆزگە چىن يۈرىكىدىن چىققان مەدھىيە ناخشىسىنى ئېيتىپ تۈگەتكەندىن كېيىن، چوڭ دادا، چوڭ ئانىلار چوڭ ئوغۇل ياكى كەنجى ئوغۇل بىلەن، بەزىدە خالىغان بىر ئوغلى بىلەن بىرگە بىر ئۆيدە تۇرمۇش كەچۈرىدۇ. بۇنداق ئەھۋالدا ئۇلار ئائىلىنىڭ ئەڭ مۆتىۋەر كىشىلىرى سۈپىتىدە ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە كۈتۈلىدۇ ۋە ئىززەتلىنىدۇ. چوڭ دادا، چوڭ ئانىلارمۇ بىكار ئولتۇرۇپ، تەييارنى يەپلا يۈرمەيدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ پۈتۈن زېھنىنى ۋە كۈچ - قۇۋۋىتىنى باللىرى ۋە نەۋرىلىرىنىڭ ئىشلىرى، ئۆسۈپ - يېتىلىشىگە، چوڭ ئائىلىنىڭ ئۈزلۈكسىز روناق تېپىشىغا سەرپ قىلىپ تۇرىدۇ. شائىر چوڭ دادا، چوڭ ئانىلارنىڭ ئائىلىدىكى ئورنى ۋە رولىنى ئوبيېكتىپ تۇرمۇشقا يېقىن، چىنلىق بىلەن

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

سۈرەتلەپ، كىشىنى چوڭقۇر تەربىيىۋى بىلىمگە ئىگە قىلىدۇ. چوڭ دادىنىڭ ئۆز باللىرىنى بېقىپ قاتارغا قوشۇپلا قالماستىن، نەۋرىلىرىگىمۇ كۆڭۈل بۆلىدىغانلىقىدىن ئىبارەت تۇرمۇشىنىڭ ئەڭ ئىنچىكە تەپسىلاتىنى مۇنداق تەسۋىرلەيدۇ:

ئەھلى فەرزەندىنى ياخشى يولغە سالماقدۇر غەرەز،
نەبرەنى ئادەم قىلىپ بائىس ئەدەبدۇر چوڭ دادا.
بۇ باسنىڭ ياخشىلىق فەرمانىغا قىلسە خىلاف،
شول زەمان ئول نەبرەغە كۆڭلى غەزەبدۇر چوڭ دادا.

ئۇيغۇر جەمئىيىتىدە ئائىلە بىرقانچە قاتلامدىن تەركىب تاپقان چوڭ بىر ئىجتىمائىي قۇرۇلما بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇنىڭدا دادا، ئانىنى ئوق مەركىزى قىلغان ھالدا چوڭ دادا، چوڭ ئانا يۇقىرى قاتلامنى تەشكىل قىلسا، ئاكا، ئۇكا (ئوغۇللار)، ئاچا، سىڭىل (قىزلار)، قېرىنداش، پەرزەنت (باشقا باللار) لەر تۆۋەن قاتلامنى، نەۋرە (ئوغۇل نەۋرە، قىز نەۋرە) يەنە بىر قاتلامنى، كۈيئوغۇل، كېلىن ئۇنىڭدىن كېيىنكى قاتلامنى، قېيناتا، قېينانا ئەڭ سىرتقى قاتلامنى تەشكىل قىلىدۇ. شائىر ئابدۇللاھ بۇ خىل ئىجتىمائىي قۇرۇلمىنى ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى ئائىلە فورماتسىيىسىنىڭ تۈزۈلۈشىگە ئۇيغۇن ھالدا توغرا ۋە ئىنچىكە تەسۋىرلەپ، ئۇلارنىڭ

ئائىلە قۇرۇلمىسىدا تۇتقان ئورنىنى ۋە رولىنى ئىپادىلەپ كۆرسەتكەن.

ئۇيغۇرلارنىڭ فېئوداللىق جەمئىيىتى ئەرلەر ھۆكۈمرانلىقى ئاستىدىكى جەمئىيەت بولغانلىقى ئۈچۈن، شائىر ئابدۇللاھ بۇ نۇقتىنى گەۋدىلەندۈرۈشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەرگەن. مەسىلەن: ئۇ ئاتا ـ ئانا، بوۋا ـ موما، ئاكا ـ ئاچا، ئۇكا ـ سىڭىللارنى تەسۋىرلىگەندە ئەر جىنسىنى ھامان ئالدىدا بايان قىلىدۇ. ھەتتا ئوغۇل نەۋرىنىڭ تەسۋىرىمۇ قىز نەۋرىدىن بۇرۇن، قېيناتا قېينانىدىن، كۈيئوغۇل كېلىندىن بۇرۇن تەسۋىرلەنگەن.

ئومۇمەن، شائىر ئابدۇللاھنىڭ «كىتابى ئابدۇللاھ» ناملىق بۇ ئەسىرىدىكى ئائىلە ۋە ئائىلە ئەزالىرىغا دائىر بايانلار ئەينى زامان ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ مۇھىم قۇرۇلمىسى بولغان ئائىلە فولكلورىنىڭ ناھايىتى ياخشى تارىخي خاتىرىسى بولۇپ، ئۇنىڭ ماتېرىياللىق قىممىتى ئىنتايىن يۇقىرى. ئائىلە مەدەنىيىتى، ئېتنوگرافىيە تەتقىقاتى، ئائىلە قۇرۇلمىسىنىڭ ئۆزگىرىشى، ئائىلە ئەزالىرىنىڭ ئادەت ـ قائىدىلىرى، ئالاقە ـ مۇناسىۋەتلىرى، ھەرىكەت ـ قىلىقلىرى، نام ـ ئاتاقلىرى قاتارلىقلارنى ئۆگىنىش، تەتقىق قىلىشتا تېپىلغۇسىز ياخشى ماتېرىيال بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇيغۇر ئەدەبىياتىدىكى مەجبۇرىيەت ۋە بۇرچ، تىل تەتقىقاتى قاتارلىق ساھەلەرنى بىلىش ۋە مۇھاكىمە ـ تەھلىل قىلىشتا كۆپ قولايلىقلارنى بېرىدۇ، دەپ ئېيتىشقا بولىدۇ.

ئائىلە نۇرانە مەدەنىيەت ۋە ئەخلاق بارگاھى

ئابدۇشۈكۈر مۇھەممەتئىمىن

ئائىلە بىلەن كىشىلىك، ئائىلە بىلەن مىللەت ئىنتايىن يېقىن بىر جۈپ مەدەنىي ئۇقۇم. ئائىلە — ئىنسان ماددىي تۇرمۇشى ۋە مەنىۋى تۇرمۇشىنىڭ ھەربىر ئىندىۋىدۇئالى ئۈچۈن ئاساسلىق ئىجتىمائىي بىرلىك قاتلىمى. ئائىلە — نوقۇل مەنىدىكى ئىككى جىنس قوشۇلمىسىنىڭ قانۇنىي شەكلى بولۇپ قالماي، ئۇ يەنە، ئىنسان ئەۋلادلىرىنىڭ تەۋەللۇتگاھى: مېھىر - شەپقەت، ئەقىل - ئىدراك، ئەخلاق - ئادەت، بىلىم - مەدەنىيەتنى يېتىشتۈرىدىغان تۇنجى مەكتىپى؛ قوشنىلارغا، ئىلىم ئوچاقلىرىغا، جەمئىيەتكە، كىشىلىك دۇنياسىغا يۈزلىنىدىغان بىرىنچى بوسۇغىسى؛ ئۆمۈر ئەجرلىرىنىڭ ئەڭ مۇپەسسەل مۇزېيى؛ كۆڭۈل جاراھەتلىرىنىڭ ئەڭ ئىشەنچلىك شىپاخانىسى؛ كىشىنى مەڭگۈلۈك دۇنياغا ئۇزىتىدىغان مۇسەببەت ئۆيى؛ ئەۋلادلار شەجەرىسىنىڭ

يىلتىز ۋە شېخى؛ مىللەتنى قوْيوْپ چىقىدىغان قېلىپ.

ئائىلە بىلەن كىشىلىك، كىشىلىك بىلەن ئائىلە قان بىلەن مۇسكۇلدەك يېقىن بولۇپ، ئائىلىسىز كىشىلىكنى، كىشىلىكسىز ئائىلىنى تەسەۋۋۇر قىلىش مۇمكىن ئەمەس.

كىشىلىك ئىچىدە ياشاپ كىشىلىكتىن خەۋەرسىز خۇراپات، پالچىلىق، موللا تاپقاقلىقتا ئەقىدە قىلىپ ئالەمدىن كېتىدىغان كىشىلەر ساناقسىز بولغاندەك، ئائىلىدە ياشاپ ئائىلە ھەققىدە ئىلمىي تونۇشتىن مەھرۇم بولۇپ، ئۆزى بىلگەن ياكى باشقىلاردىن ئاڭلىۋالغان نادانلىق چۈشەنچىلىرى بىلەن ھايات يولىنى لاي سۇدەك ئاخىرلاشتۇرىدىغان ئادەملەرمۇ ھېسابسىز!

ئائىلە — قۇرامىغا يەتكەن يىگىت - قىزنىڭ ئۇچۇرما بولغان قۇش باچكىلىرىدەك قانات قېقىپ قونۇشقا تەمشىلىدىغان باراقسان بېغى! ئەمما، نۇرغۇن يىگىت - قىزلار، ئەر - ئاياللار، ھەتتا بوۋاي - موماي‌لارمۇ ئائىلە دېگەن نىكاھتىن كېيىن باشلانغان تۇرمۇش دەپلا قارايدۇ. مىللىتىمىزدە سادىر بولۇۋاتقان، ئائىلە قۇرغانلاردا سادىر بولۇۋاتقان، مىللەتنىڭ مەنىۋى ساپاسىغا داغ سېلىۋاتقان بىر قاتار نۇقسانلار، ئىللەتلەر، بەختسىزلىكلەرنىڭ بىزنىڭ ئائىلە ۋە كىشىلىك ھەققىدىكى قاراشلىرىمىزنىڭ ئىپچىلمىغانلىقى، بۇنىڭ ئىلمىي ئاڭ ۋە روھىي

تەييارلىقسىزلىق بىلەن بىۋاستە مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلغانلار زادى قانچىلىك؟! بىزنىڭ قاۋۇل يىگىتلىرىمىز بىلەن نازۇك قىزلىرىمىز بالاغەتكە يەتكەندىن كېيىن مۇھەببەت ۋە ئائىلە ھەۋەسلىرىگە گىرىپتار بولىسىمۇ، ئۇلار بۇ جەھەتتە ھېچقانداق زۆرۈر تەربىيە كۆرمەيلا نىكاھلىق بولىدۇ، پەرزەنتلىك بولىدۇ. ئۇلار تۇرمۇش سەپىرىدە تېزلا كۆتۈلمىگەن زىددىيەتلەرگە دۇچ كېلىپ، شامالدا دومىلىغان قامغاقتەك تەمتىرەيدۇ، بوھران ۋە پاجىئەلەرگە يولۇقىدۇ. بۇ ئۇقۇشسىزلىقلار ئۇلار ئارقىلىق پەرزەنتلىرىگە، ئۇلارنىڭ دوستلىرىغا، پۈتۈن جەمئىيەتكە كۈچلۈك مەنىۋى لەرزە، ھەتتا روھىي بۇلغىنىش ئېلىپ كېلىدۇ. يىللار، ئەسىرلەر جەريانىدا بۇ ئىللەت ۋە بۇلغىنىشلار مىللەتنىڭ مەنىۋى قىياپىتى، جىسمانىي ساپاسى، مەدەنىيەت ئەنئەنىسى ۋە تۇرمۇش ئادىتىگە ئېغىر، ھەتتا ھالاك قىلغۇچى تەسىر كۆرسىتىدۇ.

ئائىلە ــــ ئەڭ قەدىمكى ئىجتىمائىي كاتېگورىيە. ئىنسانىيەت پەيدا بولۇپ، جەمئىيەت شەكلىدە تەشكىللەنگەندىن كېيىن ئائىلە تەدرىجىي ئىجتىمائىي ئىنسان تۇرمۇشىنىڭ ئاساسىي پائالىيەت بىرلىكى بولۇپ قالدى. ئىنسانىيەت جەمئىيەتنى قايسى ئىجتىمائىي تۈزۈم قاتلىمىغا كۆتۈرمىسۇن، ئائىلە شەكلى قايسى خىل

خاراكتېردا راۋاجلانغان بولمىسۇن، ئائىلە ئىنسانىيەت بىلەن بىللە، ئىنسانىيەت جەمئىيىتى بىلەن بىللە ساقلاندى ۋە راۋاجلاندى.

ئائىلە — ئەڭ پائالىيەتچان ئىجتىمائىي تۇرمۇش كاتېگورىيىسى. ئۇ بىر تەرەپتىن، پۈتۈن ئىنسانىيەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئەڭ ئومۇمىي ئىجتىمائىي تۇرمۇش شەكلى. يەنە بىر تەرەپتىن، پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ كۈندىلىك پائالىيەت ۋە مەشغۇلاتى بىلەن تۇتاشقان دائىمىي جىددىي ھەرىكەت ئىچىدە تۇرىدىغان ئىجتىمائىي كاتېگورىيە. مۇھەببەت، نىكاھ، تۇغۇت، ئائىلە تەربىيىسى، كۈندىلىك مەئىشەت، كېسەل كۆتۈش، قېرىلارنى كۈتۈش، قىز چىقىرىش ۋە ئوغۇل ئۆيلەش، ئۆلۈم - يېتىم، ئائىلە زىددىيەتلىرى، ئائىلە داۋالىرى، مېھماندارچىلىق، ئىجتىمائىي مۇناسىۋەت، ئۇرۇق - تۇغقانلىق نەسەپدارچىلىقى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئائىلىنىڭ دائىمىي جىددىي ھەرىكەتتە تۇرىدىغان ئىجتىمائىي مېخانىزم ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

ئائىلە — ئىجتىمائىي بەخت - سائادەت ياكى تۇرمۇش پاراكەندىچىلىكى ئىپادىلىنىدىغان مەركىزىي ھالقا. كىشىلىكنىڭ پۈتۈن ئۇتۇقلىرى، ھەر بىر شەخسنىڭ پۈتۈن مۇۋەپپەقىيەتلىرى ئاخىرقى ھېسابتا،

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com